

Notat

Til	Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité
Fra	Hovedorganisasjonen Virke
Dato	19.10.2012
Sak	Notat til høring Statsbudsjettet 2013 Kunnskapsdepartementet

Generell kommentar:

Budsjettet for Kunnskapsdepartementet 2013 innleder med formuleringer om "Kunnskapsnasjonen Norge" og "gi kvar enkelt moglegheit til å utvikle seg heile livet er viktig både for den einskilde og for den vidare utviklinga i samfunnet". Ut fra det faktum at de fleste befinner seg i arbeidslivet, bør læring i arbeidslivet få en langt mer fremtredende plass i KDs politikk og budsjettforslag.

Virke reagerer på at budsjettproposisjonen snakker om "vaksne som treng det, skal få sjansen for å tilpasse seg omstillingar i arbeidslivet", mens livslang læring-perspektivet er innsnevret til voksenopplæring for personer med lav formell utdanning.

Del III kap 9. Miljø GRØNNE JOBBER

Den kanskje største utfordringen vi står overfor er å skape et så bærekraftig og ressursbesparende samfunn som mulig, og derfor er en nasjonal kompetansepolitikk med dette i fokus helt nødvendig. Budsjettproposisjonens kap. 9 Miljø beskriver en viktig utfordring: å "leggje til rette for ei grøn omstilling i næringslivet". Departementets svar er å satse på mer miljøforskning. Virke har absolutt tro på at forskning er nødvendig for å skape et så godt kunnskapsgrunnlag for politikken som mulig, men vi mener Kunnskapsdepartementet samtidig må ta et ansvar sammen med næringslivet for å gjennomføre tiltak som gir en grønn omstilling. I tråd med internasjonale erfaringer og anbefalinger fra ILO, EU og OECD er det viktig å satse på "green skills" / "grønne jobber" og forstå dette som en prosess for å gjøre *alle jobber grønnere*. Det er i liten grad snakk om å etablere helt nye utdanninger eller jobber, men å gi mulighet for alle til å oppgradere sin kunnskap for å kunne bidra til en mer miljø- og ressursvennlig yrkespraksis og være med å ta ansvar for et grønnere arbeidsliv og samfunn. I budsjettet burde dette ha kommet til uttrykk i form av en stor satsing som ble forankret og utviklet i et samarbeid mellom myndighetene og partene i arbeidslivet, og som involverer andre departementer som AD, NHD og MD. Med stor satsing mener vi et omfattende program hvor ulike aktiviteter knyttes sammen til en målrettet og helhetlig langsiktig satsing med en total finansieringsramme.

Virke ønsker et initiativ fra komiteen som gir Kunnskapsdepartementet i oppdrag, innen rammen av årets budsjett, umiddelbart å starte et arbeid i samarbeid med andre departementer og partene i arbeidslivet for å utarbeide et program for grønnere jobber, og at dette blir en egen post på neste års statsbudsjett.

Kommentarer til enkelte kapitler og poster:

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa

Regjeringen bevilger 30 millioner til oppfølging av samfunnskontrakten for flere læreplasser. Virke synes det er bra at midlene bli å er foreslått brukt til hospitering for lærere i videregående skole og til utprøving av vekslingsmodeller i fag- og yrkesopplæring. Et overordnet mål for samfunnskontrakten er å forankre fagopplæringen i alle relevante bransjer og sektorer. Tjenesteytende næringer er det desidert største arbeidsmarkedet, og samtidig det området i arbeidslivet hvor fagopplæring er dårligst forankret.

Virke mener det må legges føringer for at de 30 millionene primært skal målrettes tiltak i privat og offentlig tjenesteytende næringer.

Kap. 228 Tilskott til private skolar o.a. Post 71 Private videregående skolar

Kongshaug musikkgyminas har siden den ble startet i 1999 kjempet for en egen tilskuddsats for musikklinjer. I 2001 vedtok Stortinget et tilskudd som sikret likebehandling med fylkeskommunale skoler. I tillegg ba Stortinget departementet om å få fram en egen tilskuddsats for rene musikklinjer. Når Regjeringen nå foreslår å avvikle "ekstratilskuddet" til Kongshaug musikkgyminas av hensyn til likebehandling av skoler, så betyr det at likebehandlingstilskuddet som Stortinget vedtok i 2001 nå kalles et "ekstratilskudd". Hensynet til likebehandling betyr dermed ikke likebehandling i forhold til de fylkeskommunale skolene, men likebehandling i forhold til søknad fra Oslo By Steinerskole om å få det samme tilskuddet til sin musikklinje.

Virke ber om at Kongshaug musikkgyminas beholder samme tilskuddsats som offentlige musikklinjer og at Stortinget ber departementet om å utrede egen tilskuddsats for rene musikklinjer.

Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet Post 70 Tilskott

Dette er et målrettet og vellykket program for å gi lavt utdannede mulighet for livslang læring og en sikrere framtid i arbeidsmarkedet. Det er fortsatt et stort antall kvalifiserte søknader som ikke blir innvilget, og det ligger intensjoner i proposisjonen om å utvikle programmet ytterligere. Program for basiskompetanse i arbeidslivet står i budsjettproposisjonens innledning under departementets hovedprioriteringer. Det er derfor underlig at den foreslåtte bevilgningen i 2013 er vesentlig lavere enn det tildelte beløpet både i 2012 og i 2011.

Virke mener tilskuddet til Program for basiskompetanse i arbeidslivet må økes til 110.000

Kap. 260 Universitet og høgskolar - Frivillig praksis

I St.meld. 44 "Utdanningslinja" hadde regjeringen et forslag om å "innføre frivillig praksis i høyere utdanning". Dette er etter vår mening et godt forslag, men det må følges opp av insentiver slik at utdanningsinstitusjoner og virksomheter i arbeidslivet kan bli aktive i å realisere en mulighet for frivillig praksis for alle studenter. Virke ønsker spesiell oppmerksomhet om bachelorstudiene, både fordi det er på dette nivået vi finner de fleste studentene og fordi relevansen for arbeidslivet er en større utfordring på bachelornivået enn på høyere nivåer. En insentivordning bør forutsette at praksisperioden er et formalisert samarbeid mellom utdanningsinstitusjon og bedrift, og er av en viss varighet. Virke ønsker en ordning som likestiller studenters mulighet til å ta deler av studiet i arbeidslivet med muligheten til å ta delstudier i utlandet. Det er påfallende å lese forskjellen i argumentasjonen under Programkategori 07.80 "Utdanningsstøtte" for ordningene som medvirker til internasjonalisering av utdanning og for ordningene som medvirker til at arbeids- og næringsliv har tilgang på kompetanse og arbeidskraft. Vi mener det er viktig å "arbeide vidare med å redusere dei barrierane som finst for å velje utdanning i utlandet", men like viktig å redusere barrierene for å ta deler av utdanningen i arbeidslivet.

I perioden 2011-12 fikk ca 8000 studenter støtte gjennom Lånekassen til å ta delstudium i utlandet. Virke mener et tilsvarende insentiv bør etableres for å ta deler av utdanningen i arbeidslivet.

Kap. 281 Felles tiltak for universitet og høgskolar - Kvalitet i utdanning

Vi er glade for at departementet øremerker 61.7 mill. kroner til kvalitet og entreprenørskap i utdanning 2013. Midlene skal bli nyttes til å få på plass en handlingsplan for å heve kvaliteten i praksisstudiene og til å prøve ut y-veien i noen utvalgte utdanninger. I tråd med det vi skrev innledningsvis, er det viktig å se disse tiltakene i et kompetansepolitisk perspektiv.

Virke mener det må settes krav om at arbeidslivet skal være tilstrekkelig representert i arbeidet med kvalitet og entreprenørskap i utdanning.

Kap. 285 Norges Forskningsråd - Næringsdoktorgrader

For at ordningen med nærings-ph.d. faktisk skal kunne resultere i økt samarbeid mellom næringsliv og akademia, er det avgjørende at ordningen er langsiktig og forutsigbar. Det kreves både tid og tålmodig arbeid å gjøre en ny ordning kjent og attraktiv, både i næringslivet og hos kandidater som skal rekrutteres til nye 3-4 år med studier. Vi ser nå at det har etablert seg en stor interesse for ordningen. Det bør derfor i de fremtidige budsjetter minimum være rom for dagens aktivitetsnivå, dvs. med 40 nye prosjekter/kandidater hvert år.

Avsetningen til ordningen med nærings-ph.d har vært på 38,5 mill. kroner over KD og NHDs budsjett for hvert av årene 2011 og 2012. Pga. ubenyttede midler fra tidligere år har det vært mulig å dekke behovet på om lag 40 nye kandidater per år, også i 2012. Med dagens bevilgning vil det kunne startes 20-25 nye prosjekter per år når overskuddet fra tidligere år er brukt opp.

For kunne opprettholde dagens aktivitetsnivå med rom for 40 nye kandidater i 2013 og årene fremover, vil det kreve økte bevilgninger, senest fra 2014:

- 10 mill. kroner i økt bevilgning i 2014
- Ytterligere vekst på 17 mill. kroner i 2015
- Ytterligere vekst på 5 mill. kroner i 2017